

Rủi ro địa chính trị & Xem xét chuỗi cung ứng

TOKIO MARINE INSURANCE GROUP

Trong những năm gần đây, nhiều quốc gia bao gồm cả Nhật Bản đã và đang xem xét lại chuỗi cung ứng của họ. Trong bối cảnh của việc xem xét, có những sự cố ý gây gián đoạn chuỗi cung ứng và rủi ro địa chính trị, dựa trên các động cơ chính trị. Quốc hội Nhật Bản đã thông qua Đạo luật Thúc đẩy An ninh Kinh tế vào tháng 5 năm 2022 và các hệ thống 'khả năng phục hồi chuỗi cung ứng' và các biện pháp khác có hiệu lực từ ngày 1 tháng 8 năm 2022. Chất bán dẫn, pin và được phẩm dự kiến sẽ được coi là 'hàng hóa quan trọng được chỉ định', và các công ty sản xuất và bán hàng hóa được chỉ định sẽ nhận được trợ cấp từ Chính phủ cho những nỗ lực của họ trong việc đánh giá chuỗi cung ứng. Việc xem xét chuỗi cung ứng như vậy bao gồm giảm sự phụ thuộc vào một số quốc gia nhất định như Trung Quốc về nguồn cung, đa dạng hóa sang các nước thứ ba và sẽ mang lại cơ hội cho các nước châu Á.

Bài viết này giới thiệu các rủi ro chính trị như một yếu tố dẫn đến sự gián đoạn chuỗi cung ứng, các chính sách phục hồi chuỗi cung ứng ở các quốc gia khác nhau, đặc biệt là các chính sách và phản ứng của các công ty ở Nhật Bản.

1. Rủi ro chính trị là một yếu tố gây ra gián đoạn chuỗi cung ứng

Có một loạt các yếu tố có thể gây ra gián đoạn chuỗi cung ứng, chẳng hạn như động đất, bão, bệnh truyền nhiễm, khủng bố, bạo loạn, đình công và gián đoạn hậu cần. Chúng bao gồm các rủi ro chính trị, tức là sự gián đoạn chuỗi cung ứng do các quyết định chính sách hoặc quyết định của một quốc gia cụ thể. Trong quá khứ, [các quốc gia đã hạn chế xuất nhập khẩu để đảm bảo an ninh của chính mình, như một biện pháp đối phó với quan hệ song phương đang xấu đi hoặc vì những lý do khác.](#)

Các quốc gia tìm cách đạt được các mục tiêu chính trị của mình thông qua các phương tiện kinh tế. Đặc biệt, Trung Quốc đã áp đặt các hạn chế chính trị đối với xuất khẩu và nhập khẩu trong bối cảnh môi trường địa chính trị đang thay đổi và quan hệ song phương đang xấu đi. Ví dụ, mối quan hệ xấu đi với Na Uy sau khi trao giải Nobel Hòa bình cho một nhà hoạt động Trung Quốc (2010), mối quan hệ với Nhật Bản xấu đi sau một vụ va chạm tàu gần quần đảo Senkaku (2010), áp lực lên Tsai Ing-wen Chính phủ mới của Đài Loan (2016), vốn được coi là theo định hướng độc lập, và cuộc điều tra về nguồn gốc COVID-19, dẫn đến việc suy giảm quan hệ với Úc (2020), trong số những quốc gia khác.

☐ Hạn chế xuất khẩu và nhập khẩu do các yếu tố chính trị

Quốc gia (Năm)	Mô tả
China (2010)	Hạn chế nhập khẩu đối với cá hồi Na Uy
China (2010)	Tạm ngừng xuất khẩu đất hiếm sang Nhật Bản
China (since 2016)	Hạn chế đi lại đối với du khách đến Đài Loan
Japan (2019)	Rà soát các biện pháp kiểm soát xuất khẩu các mặt hàng liên quan đến chất bán dẫn sang Hàn Quốc
EU (2020)	Hạn chế đối với xuất khẩu vật tư y tế, vắc xin, v.v. của các nước EU.
China (2020)	Chậm trễ trong vận chuyển đường bộ và giảm vận chuyển container từ Trung Quốc do khóa cửa ở các thành phố
China (2020)	Cấm nhập khẩu than của Úc
USA (2021)	Hạn chế nhập khẩu hàng hóa từ Tân Cương, Trung Quốc, dựa trên 'mặc cảm tội lỗi' khiến lao động cưỡng bức có liên quan

2. Các chính sách về khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng ở các quốc gia khác nhau

1) Hoa Kỳ

Nhật Bản, Hoa Kỳ và EU đã xác định và chỉ định các mặt hàng quan trọng và áp dụng các biện pháp để đối phó với sự gián đoạn chuỗi cung ứng như một nguy cơ an ninh.

Tổng thống Hoa Kỳ Biden đã ký Sắc lệnh 14017 về Chuỗi cung ứng của Mỹ đối với hàng hóa quan trọng vào ngày 24 tháng 2 năm 2021, ngay sau khi nhậm chức. Sắc lệnh này yêu cầu các bộ và cơ quan liên quan báo cáo Tổng thống trong một khung thời gian nhất định về tình dễ bị tổn thương, đánh giá rủi ro và các biện pháp ứng phó trong các lĩnh vực quan trọng, với mục đích tăng cường chuỗi cung ứng chống lại các đại dịch như COVID-19, tấn công mạng, cạnh tranh địa chính trị như xung đột Mỹ-Trung, vi phạm nhân quyền, v.v. [Bốn lĩnh vực quan trọng nhất được chỉ định để báo cáo trong vòng 100 ngày và sáu lĩnh vực bổ sung được chỉ định để báo cáo trong vòng một năm.](#)

Các biện pháp được thực hiện sau khi đánh giá rủi ro bao gồm: hình dung chuỗi cung ứng, chuyển đổi chuỗi cung ứng (từ các nước không thân thiện hoặc không ổn định sang các nước đồng minh hoặc tình nguyện), đưa cơ sở sản xuất trở lại thị trường nội địa, dự trữ chiến lược (dự trữ ảo nguyên liệu, v.v., hơn là thành phẩm), hỗ trợ R&D và hỗ trợ tài chính.

☐ Các lĩnh vực quan trọng của chính sách chuỗi cung ứng của Hoa Kỳ

Lĩnh vực quan trọng nhất: Các lĩnh vực đánh giá chuỗi cung ứng trong 100 ngày			
	Sản xuất chất bán dẫn và bao bì tiên tiến		Pin dung lượng cao bao gồm Pin xe điện
	Khoáng chất quan trọng bao gồm Nguyên tố đất hiếm		Dược phẩm và Thành phần Dược phẩm Hoạt động (API)

Các lĩnh vực: quan trọng để xem xét chuỗi cung ứng trong vòng 1 năm			
	Cơ sở công nghiệp quốc phòng		Y tế công cộng và cơ sở công nghiệp chuẩn bị sinh học
	Cơ sở công nghiệp ngành năng lượng		Cơ sở công nghiệp giao thông vận tải
	Cơ sở Công nghiệp Công nghệ Thông tin và Truyền thông		Sản xuất hàng hóa nông sản và thực phẩm

2) EU

EU đã công bố một chính sách công nghiệp mới nhằm phân tích các mặt hàng quan trọng về mặt chiến lược, giảm sự phụ thuộc vào các quốc gia cụ thể và cải thiện quyền tự chủ. Trong “Cập nhật Chiến lược công nghiệp mới năm 2020” do Ủy ban Châu Âu công bố vào tháng 5 năm 2021, sáu lĩnh vực chiến lược chính: nguyên liệu thô, pin, thành phần được hoạt tính (API), hydro, chất bán dẫn và công nghệ tiên tiến trên đám mây đã được xác định.

Kết quả phân tích, EU đã xác định được 137 mặt hàng nhạy cảm với mức độ phụ thuộc cao ngoài khu vực (xấp xỉ 6% tổng kim ngạch nhập khẩu). Hầu hết trong số này là môi trường / năng lượng, chăm sóc sức khỏe và các sản phẩm điện tử công nghệ cao. Về nguồn nhập khẩu, Trung Quốc chiếm gần một nửa (52%), tiếp theo là Việt Nam (11%), Brazil (5%) và Singapore (4%). 34 trong số 137 sản phẩm (ví dụ: nguyên liệu thô liên quan đến năng lượng, API, v.v.) được xác định là khó tìm nguồn thay thế.

3. Nhật Bản: Đạo luật thúc đẩy an ninh kinh tế

1) Tổng quan pháp lý

Nhật Bản cũng đang thiết lập các biện pháp, bao gồm cả khả năng phục hồi chuỗi cung ứng. Vào ngày 11 tháng 5 năm 2022, Chế độ an ninh quốc gia của Nhật Bản đã thông qua Đạo luật thúc đẩy an ninh kinh tế. Đạo luật thiết lập bốn hệ thống sau đây là "các biện pháp kinh tế để đảm bảo an ninh".

Bốn Hệ thống của Đạo luật Thúc đẩy An ninh Kinh tế

① Khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng đối với hàng hóa quan trọng cụ thể

- Tăng cường chuỗi cung ứng, chẳng hạn như bằng cách phân cấp các nguồn mua sắm, đối với 'hàng hóa quan trọng cụ thể' thiết yếu cho cuộc sống của người dân nhưng phụ thuộc nhiều vào các quốc gia cụ thể.
- Các công ty đệ trình kế hoạch cung cấp ổn định cho chính phủ và nhận được lợi ích tài chính nếu chúng được chấp thuận.

② Đảm bảo an ninh cho cơ sở hạ tầng cốt lõi

- Chính phủ tiến hành sàng lọc trước các rủi ro an ninh đối với các cơ sở quan trọng, phần mềm, dịch vụ thuê ngoài, các bên bên ngoài trong 14 dự án cơ sở hạ tầng cốt lõi (ví dụ: kinh doanh điện, viễn thông, giao thông).

③ Hỗ trợ phát triển các công nghệ quan trọng cụ thể

- Các khu vực công và tư nhân sẽ cung cấp hợp tác phát triển và hỗ trợ tài chính cho các công nghệ tiên tiến, chẳng hạn như những công nghệ đe dọa an ninh của nhà nước và người dân nếu các bên bên ngoài sử dụng không đúng cách, như là 'các công nghệ quan trọng cụ thể'.
- Là quỹ liên quan đến an ninh kinh tế, những công nghệ này sẽ là mục tiêu đầu tư của chính phủ trong tương lai trị giá 500 tỷ yên.

④ Không tiết lộ các đơn xin cấp bằng sáng chế cho các phát minh nhạy cảm

- Các đơn xin cấp bằng sáng chế cho các phát minh nhạy cảm có nguy cơ có thể làm cho quân đội bị đánh lạc hướng sẽ bị đóng cửa đối với công chúng.

Trong số này, khả năng phục hồi chuỗi cung ứng (①) và hỗ trợ phát triển các công nghệ quan trọng cụ thể (③) sẽ có hiệu lực vào ngày 1 tháng 8 năm 2022, với hai biện pháp còn lại sẽ được thực hiện trong vòng 18 tháng đến hai năm.

2) Trọng tâm của Luật: Rủi ro An ninh & Địa chính trị

Điều quan trọng, mục đích của Luật Thúc đẩy An ninh Kinh tế là để "bảo đảm an ninh". Chính xác hơn, mục đích là để ngăn chặn 'các tình huống trong đó an ninh của nhà nước và công dân của quốc gia đó bị phá hoại bởi các hành vi bên ngoài', được nhắc đến nhiều lần trong luật.

Chi tiết cụ thể của những 'tình huống' này vẫn chưa được làm rõ, nhưng trong lĩnh vực chuỗi cung ứng, chúng có thể bao gồm, ví dụ, quan hệ song phương căng thẳng, các trường hợp khẩn cấp ở Đông Á bao gồm các trường hợp khẩn cấp ở eo biển Đài Loan, và cố ý làm gián đoạn nguồn cung hoặc hạn chế nhập khẩu trong trường hợp dịch bệnh.

Tất nhiên, luật pháp (chính thức) không đề cập đến bất kỳ quốc gia cụ thể nào, và không thể loại trừ khả năng bất kỳ quốc gia nào ngừng cung cấp trong thời kỳ đại dịch. Tuy nhiên, nếu tính đến các trường hợp dẫn đến việc ban hành luật và các cuộc thảo luận giữa các chuyên gia, có thể yên tâm cho rằng hầu hết các 'tình huống' đều có Trung Quốc lưu tâm.

3) Khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng

Chính phủ Nhật Bản sẽ chỉ định 'hàng hóa quan trọng cụ thể' quan trọng trong chuỗi cung ứng. Theo Hướng dẫn cơ bản để đảm bảo nguồn cung cấp ổn định cho hàng hóa quan trọng cụ thể, sẽ được Nội các phê duyệt vào tháng 9, bốn yêu cầu được giả định đối với việc chỉ định hàng hóa.

Bốn yêu cầu được chỉ định là "Hàng hóa quan trọng cụ thể"

① Tầm quan trọng	Nó phải là một hàng hóa quan trọng cần thiết cho con người để tồn tại hoặc cuộc sống hoặc hoạt động kinh tế của con người dựa vào.
② Sự phụ thuộc bên ngoài	Sự phụ thuộc quá mức vào bên ngoài hoặc tiềm ẩn sự phụ thuộc.
③ Xác suất	Sự cần thiết phải ngăn chặn các hành động bên ngoài phá hoại an ninh của Quốc gia và công dân.
④ Sự cần thiết	Nó được coi là đặc biệt cần thiết để đảm bảo nguồn cung ổn định.

Theo dữ liệu mới nhất của chính phủ, ví dụ về hàng hóa quan trọng được chỉ định đáp ứng các tiêu chí này bao gồm chất bán dẫn, pin lưu trữ, dược phẩm, paladi, dịch vụ đám mây, phân bón và các sản phẩm liên quan đến tàu biển. Bộ trưởng phụ trách các mặt hàng quan trọng được chỉ định thiết lập 'Chính sách về các biện pháp đảm bảo nguồn cung cấp ổn định' và các công ty có thể lập 'Kế hoạch đảm bảo nguồn cung cấp'. Nếu kế hoạch an ninh cung ứng được đệ trình lên Tiểu bang được chấp thuận, các công ty có thể nhận được hỗ trợ tài chính. Sự an toàn của kế hoạch cung ứng có thể bao gồm các biện pháp như;

- Nghiên cứu phân tích / hình dung chuỗi cung ứng
- Đảm bảo các nhà cung cấp thay thế và cơ sở sản xuất
- Sản xuất trong nước
- Dự trữ (thành phẩm, nguyên liệu, v.v.)
- Phát triển các sản phẩm và công nghệ thay thế, v.v.

4) Onshoring and Friend-shoring

Trong số các biện pháp về khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng, 'Onshoring' và 'Friend-shoring' thu hút sự chú ý. 'Onshoring' đề cập đến việc trở về quê hương của một người (trong bối cảnh này là sản xuất ở Nhật Bản). Tuy nhiên, chính sách này không chỉ hỗ trợ cho các công ty Nhật Bản. Khoản đầu tư vào nhà máy bán dẫn (tỉnh Kumamoto) của TSMC, nhà sản xuất chất bán dẫn lớn của Đài Loan, một chi nhánh của Sony và Denso, Inc., lên tới 476 tỷ yên trong tổng số vốn đầu tư khoảng 1,1 nghìn tỷ yên, sẽ được chi trả bởi trợ cấp của chính phủ trên cơ sở có điều kiện. Thậm chí còn quan trọng hơn điều này là 'giao hữu', [tức là chuyển giao các cơ sở sản xuất và mua sắm thay thế cho các nước cùng chí hướng \(các nền dân chủ tự do\), các nước thân thiện \(các nước có quan hệ song phương tốt\) và các nước ổn định \(các nước có sự ổn định chính trị cao và khả năng dự đoán\)](#). Rất khó để xác định quốc gia và khu vực nào là 'thân thiện', nhưng các thành viên của Khuôn khổ Kinh tế Ấn Độ - Thái Bình Dương (IPEF) là những ứng cử viên nặng ký. Điều này là do IPEF có chương trình hợp tác chuỗi cung ứng và có các khía cạnh của chiến lược cạnh tranh trên thực tế đối với Trung Quốc.

Khung kinh tế và các quốc gia liên kết cho khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương

Country/Area	IPEF	RCEP	CPTPP	APEC	ASEAN
Japan	○	○	○	○	
South Korea	○	○		○	
China		○	Applied	○	
Hong Kong			Applied	○	
Taiwan			Applied	○	
Philippines	○	○		○	○
Thailand	○	○		○	○
Vietnam	○		○	○	○
Cambodia		○			○
Laos		○			○
Myanmar		○			○
Singapore	○	○	○	○	○
Malaysia	○	○	○	○	○
Indonesia	○	○		○	○
Brunei	○	○	○	○	○
India	○	Opted Out			
Papua New Guinea				○	
U.S.A.	○			○	
Canada			○	○	
Mexico			○	○	
Peru			○	○	
Chili			○	○	
Australia	○	○	○	○	
NZ	○	○	○	○	
Russia				○	

5) Một biện pháp phục hồi chuỗi cung ứng khác?

Có một biện pháp khác về khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng trong Đạo luật Thúc đẩy An ninh Kinh tế. Đây là 'đảm bảo an ninh cho cơ sở hạ tầng cốt lõi'. Theo biện pháp này, khi các nhà cung cấp cơ sở hạ tầng cốt lõi có quy mô kinh doanh trên một quy mô nhất định [lựa chọn, mua sắm và sử dụng các cơ sở quan trọng, phần mềm, dịch vụ đám mây và nhà thầu, chính phủ sẽ tiến hành sàng lọc trước để đảm bảo rằng không có rủi ro bảo mật nào](#). Theo quan điểm của các biện pháp tương tự của Mỹ và các đồng minh khác, các công ty có trụ sở chính ở Trung Quốc, Nga, Iran và Triều Tiên, hoặc các công ty có ảnh hưởng đáng kể ở các nước này do quan hệ vốn, là điều đáng lo ngại. Đối với các công ty cung cấp sản phẩm và dịch vụ cho các nhà cung cấp cơ sở hạ tầng cốt lõi, đây là vấn đề sinh tử. Tuy nhiên, một khi chúng vượt qua sự kiểm tra của chính phủ, chúng được công nhận là các sản phẩm và dịch vụ (và các nhà khai thác) có rủi ro bảo mật thấp và giá trị thị trường của chúng có thể tăng lên. Điều này có thể dẫn đến việc họ có thể nhận được danh tiếng không chỉ ở Nhật Bản, mà còn trên thị trường của các đồng minh và bạn bè của Nhật Bản..

4. Các biện pháp của các công ty

Các trường hợp gián đoạn chuỗi cung ứng dựa trên động cơ chính trị và lý do địa chính trị ngày càng rõ ràng hơn. Với sự cạnh tranh giữa Mỹ và Trung Quốc và môi trường an ninh ở Ấn Độ - Thái Bình Dương, những gián đoạn như vậy có khả năng xảy ra lặp đi lặp lại. Do đó, [các công ty cần thiết lập và tăng cường quản lý chuỗi cung ứng của mình để tính đến các rủi ro địa chính trị bên cạnh các rủi ro truyền thống \(ví dụ: thiên tai\)](#). Ở mức tối thiểu, các sáng kiến sau đây được khuyến nghị.

- ❖ **Thu thập và phân tích các chính sách chuỗi cung ứng ở mỗi quốc gia**
  - Xác định các lĩnh vực ưu tiên, hàng hóa cụ thể quan trọng, v.v. trong chính sách chuỗi cung ứng của mỗi quốc gia.
  - Phân tích các rủi ro an ninh (cục quốc gia / khu vực cụ thể, các sự kiện cần quan tâm) được giả định bởi các chính sách chuỗi cung ứng ở mỗi quốc gia.
  - Xác định các ưu đãi, bao gồm trợ cấp, v.v.
- ❖ **Đánh giá chuỗi cung ứng từ góc độ rủi ro địa chính trị**
  - Đánh giá khả năng biểu hiện rủi ro địa chính trị trong các quá trình thương mại nguồn và hạ nguồn của chuỗi cung ứng (ví dụ: liệu nó có được chỉ định là ngành ưu tiên hay không, liệu nó có được quy định tùy tiện trong quá khứ hay không, v.v.).
- ❖ **Khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng dưới góc độ rủi ro địa chính trị**
  - Xem xét các biện pháp như rà soát nhà cung cấp và cơ sở sản xuất, xây dựng kho dự trữ, v.v., có cần thiết hay không.* Tokio Marine dR Co., Ltd. có thể cung cấp dịch vụ hỗ trợ cho các sáng kiến nêu trên.

* Tokio Marine dR Co., Ltd. có thể cung cấp dịch vụ hỗ trợ cho các sáng kiến nêu trên.

Published By:
Risk Engineering Department
Email: TMA_RE@tokiomarineasia.com

Tokio Marine Asia Pte. Ltd.
20 McCallum Street #13-01
Tokio Marine Centre Singapore 069046

A member of the
Tokio Marine Group

[Contact]

Disclaimer: The information, suggestions, and recommendations contained herein are for general informational purposes only. This information has been compiled from sources believed to be reliable. No warranty, guarantee, or representation, either expressed or implied, is made as to the correctness or sufficiency of any representation contained herein.

Writer: Mr. Takahisa Kawaguchi, Head Consultant, Risk Management Dept., Tokio Marine dR Co., Ltd.

Bản dịch bởi: Phòng đánh giá rủi ro
Công ty TNHH Bảo hiểm Tokio Marine Việt Nam